

Vastaanottaja: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto

Vastaus vammaisneuvoston 8.11.2023 80 § tekemään aloitteeseen koskien vammaisvaikutusten arvioinnin käyttöönottoa osaksi päätöksentekoa

Vammaisneuvosto teki kokouksessaan 8.11.2023 80 § aloitteen, jossa se esitti seuraavaa:

Vammaisvaikutusten arviointi otetaan osaksi kaikkia hyvinvointialueen prosesseja ja palveluiden kehittämistä.

Vastaus aloitteeseen

Vammaisvaikutusten arviointi hyvinvointialueen prosessien ja palveluiden kehittämisessä

Vammaisvaikutusten arviointi on perusteltua ottaa käyttöön osana päätösten vaikutuksen ennakoarvioinnin prosessia. Vammaisvaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä erityisesti palvelujen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Vaikutusten ennakoarvioinnin prosessi edistää palvelualueiden välistä yhteistyötä päätöksenteon valmistelussa. Hyvällä vammaisvaikutusten arvioinnilla voidaan myös selvittää päätösten vaikutus muihin toimintaesteisiin henkilöihin. Palvelujen järjestämisessä tulee näin ollen huomioida palvelujen käytettävyys toimintakyvyn rajoitteista huolimatta.

Vammaisvaikutusten arviointi tukee YK:n vammaistenoikeuden sopimuksen mukaisesti vammaisten henkilöiden osallisuutta yhteiskuntaan tasavertaisina jäseninä sekä vammaisten henkilöiden toimintaedellytysten parantamisessa. Vammaiset henkilöt käyttävät pääosin kaikille ihmisille tarkoitettuja yleisiä palveluja, joiden käytettävyydessä tulee huomioida toimintaesteiden vähentäminen.

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi

Hyvinvointialueella on käynnissä projekti päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönottamisesta. Projekti valmistuu arviolta loppuvuonna 2024 ja tämän jälkeen ennakoarviointia käytetään vaiheittain toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksenteossa.

Toimiva päätösten vaikutusten ennakoarviointi on prosessi, joka auttaa organisaatioita ja päätöksentekijöitä hahmottamaan päätösten mahdolliset seuraukset ennen niiden toteuttamista. Hyvä ennakoarviointi auttaa tunnistamaan riskit, hyödyt ja sivuvaikutukset, ja se luo perustan harkituille päätöksille.

Monissa laeissa edellytetään vaikutusten ennakoarviointia. Esimerkiksi

- Hyvinvointialuelain 7 § mukaan hyvinvointialueen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin
- Tasa-arvolain 4 § velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten sukupuolivaikutuksia
- YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 3 artikla edellyttää, että lapsia koskevilla päätöksillä harkitaan ensisijaisesti lapsen etua
- Lisäksi Kuntaliitto on vuonna 2011 julkaissut Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa -oppaan, jota voidaan soveltuvin osin hyödyntää myös hyvinvointialueiden päätöksenteossa

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on laaja kokonaisuus.

Ennakoarvioinnissa yhdistetään eri näkökulmia samaan arviointityöhön ja sitä voidaan toteuttaa joko laajempaan tai suppeampaan. Käsiteltävä asia vaikuttaa siihen, mitä näkökulmia on syytä ottaa huomioon. Ennakoarviointia tullaan jatkossa systemaattisemmin tarkastelemaan esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

- Henkilöstövaikutusten arviointi
- Kielellisten vaikutusten arviointi
- Lapsivaikutusten arviointi
- Liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointi
- Mielenterveysvaikutusten arviointi
- Sukupuolivaikutusten arviointi
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi
- Talousvaikutusten arviointi
- Terveysvaikutusten arviointi
- Vammaisvaikutusten arviointi
- Yhdenvertaisuuden arviointi
- Ympäristöasioiden vaikutusten arviointi

Jakelu

Vammaisneuvosto

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi